

Alminnelige forretningsvilkår for handel med finansielle instrumenter med videre gjennom verdipapirforetak

(Basert på mal utarbeidet av Verdipapirforetakenes Forbund)

Disse forretningsvilkårene («Forretningsvilkårene») er basert på norsk lovgivning og lovgivning innen EU og EØS-området som verdipapirforetak er forpliktet til å følge.

Foretakets kunder anses å ha vedtatt Forretningsvilkårene som bindende for seg når kunden ("Kunden"), etter å ha signert kundeavtale eller etter å ha mottatt vilkårene, inngir ordre, inngår avtaler eller gjennomfører handel med Foretaket. For tjenestene Individuell Porteføljeforvaltning og Investeringsrådgivning anses Kunden for å ha vedtatt Forretningsvilkårene som bindende for seg når Kunden har signert Forvaltningsavtalen/Investeringsrådgivningsavtalen.

Disse Forretningsvilkår kan endres av Foretaket med bindende virkning for Foretakets Kunder dersom endringene ikke er til ugunst for Foretakets Kunder. I slike tilfeller gjelder endringene fra det tidspunkt Kundene får melding om endringene.

Ved eventuelle endringer til ugunst for Foretakets Kunder, gjelder en varslingsplikt på to måneder før endringene settes i verk. Kunden anses for å samtykke til foreslåtte endringer ved å forholde seg passiv. Dersom Kunden motsetter seg endringene, må Kunden melde fra til Foretaket før det oppgitte tidspunktet for ikrafttredelse av endringene. En slik melding gir Foretaket rett til å si opp avtalen med Kunden.

Kunden anses å ha akseptert å motta melding om endringer per e-post dersom Kunden har oppgitt e-post adresse til Foretaket. Endringer vil ikke ha virkning for ordre, handler, transaksjoner med videre som er inngitt eller gjennomført før tidspunktet for meddelelsen av endringene.

1. Kort om Foretaket

1.1 Kontaktinformasjon

SpareBank 1 Forvaltning AS
Organisasjonsnummer: 925 239 690
Postadresse: Postboks 778 Sentrum, 0106 OSLO
Besøksadresse: Hammersborggata 2, 0181 OSLO
Telefon: 73 87 99 00
E-post: forvaltning@sparebank1.no
Foretakets hjemmeside: www.sparebank1.no/forvaltning

1.2 Kommunikasjon med foretaket

Kundens skriftlige henvendelser skal sendes pr epost, brev eller annen elektronisk kommunikasjon til den enhet i Foretaket eller kontaktperson som er rette mottaker. Dersom Kunden ikke vet hvem som er rette vedkommende for henvendelsen, må Kunden kontakte Foretaket.

Kunden kan i kommunikasjon med Foretaket benytte norsk eller engelsk.

1.3 Tilknyttede agenter

Foretaket kan benytte tilknyttede agenter til å markedsføre sine tjenester, skaffe oppdrag, motta og formidle ordre, plassere finansielle instrumenter og investeringstjenester som Foretaket tilbyr.

Foretaket er ansvarlig for all virksomhet agenten forestår på Foretakets vegne.

En oversikt over Foretakets tilknyttede agenter finnes på Foretakets hjemmeside.

1.4 Hvilke tjenester Foretaket har tillatelse til å yte

1.4.1 Foretakets investeringstjenester og investeringsvirksomhet omfatter følgende konsesjonsbelagte tjenester:

1. mottak og formidling av ordre på vegne av kunde i forbindelse med et eller flere finansielle instrumenter,
2. utførelse av ordre på vegne av kunde,
4. porteføljeforvaltning,
5. investeringsrådgivning,

1.4.2 Foretaket vil også tilby følgende tilknyttede tjenester:

1. oppbevaring og administrasjon av finansielle instrumenter på kunders vegne, inkludert forvaltning av kontanter og sikkerhetsstillelse, samt andre forvaltningstjenester. Dette omfatter ikke virksomhet som består i levering og vedlikehold av verdipapirkontoer etter avsnitt A punkt 2 i vedlegg til forordning (EU) nr. 909/2014.

Foretaket har også konsesjon til å stå oppført som forvalter i andelseierregister for norske verdipapirfond, jf forskrift til verdipapirfondloven av 21. desember 2011 nr. 1467 (verdipapirfondforskriften) § 13-2, jf vpfl § 4-10 fjerde ledd. Foretaket har også godkjente rettsstiftelsesregler i henhold til lov om verdipapirsentraler og verdipapiroppgjør mv. (verdipapirsentralloven) av 15. mars 2019 nr. 6 § 4-4 femte ledd. Foretaket har videre konsesjon til å opptre som forvalter i eierregister for norske aksjer, tegningsretter for norske aksjer og egenkapitalbevis i henhold til allmennaksjeloven §§ 4-10 første ledd, se også allmennaksjeloven § 4-11, aksjeloven § 4-4 og finansforetaksloven § 10-12.

1.4.3 Investeringsrådgivning

Foretaket har konsesjon til å yte investeringsrådgivning. Foretakets investeringsrådgivning er ikke å anse som uavhengig etter de betingelser som er oppstilt i lovgivningen.

For nærmere informasjon om hva rådgivningen er basert på, se Foretakets hjemmeside.

1.5 Tilsynsmyndighet

Foretaket står under tilsyn av Finanstilsynet (Organisasjonsnummer: 840 747 972).
Adresse: Revierstredet 3, 0151 Oslo.

www.finanstilsynet.no

Foretaket har ikke filial eller datterselskap i utlandet.

2. Hva Forretningsvilkårene gjelder

Forretningsvilkårene gjelder for Foretakets investeringstjenester, investeringsvirksomhet og tilknyttede tjenester så langt de passer, samt for tjenester vedrørende transaksjoner i instrumenter som er beslektet med finansielle instrumenter.

Forretningsvilkårene gjelder i tillegg til særskilte avtaler som inngås mellom Foretaket og Kunden. Ved eventuell motstrid mellom slike avtaler som nevnt i forrige punktum og Forretningsvilkårene skal avtalene ha forrang.

For følgende forhold vil det kunne bli inngått særskilt avtale eller tilleggsavtale:

1. individuell porteføljeforvaltning
2. investeringsrådgivning,
3. oppbevaring og forvaltning av finansielle instrumenter,
4. handel og oppgjør, herunder clearing i utenlandske markeder,
5. internetthandel, herunder direkte ordreformidling til Oslo Børs eller annet regulert marked, samt eventuell programhandel.

Avtalen inngås skriftlig, på papir eller på annet varig medium, eller på annen måte som lovlig kan avtales for den enkelte avtalen eller tjenesten. Partenes forpliktelser kan beskrives med henvisninger til andre dokumenter, for eksempel disse alminnelige forretningsvilkår.

Handel og clearing kan også være regulert av særlige handelsregler/standardvilkår ved de enkelte utførelsesplasser¹ og oppgjørssentraler der handel og oppgjør/clearing gjennomføres. Foretaket er i tillegg forpliktet til å følge regler for god forretningsskikk fastsatt for de enkelte markeder. Ved motstrid mellom Forretningsvilkårene og/eller avtaler som nevnt i foregående avsnitt og slike handelsregler/standardvilkår skal handelsregler/standardvilkår for utførelsesplassen eller oppgjørssentralen gjelde.

I tillegg til ovennevnte vil tjenestene som nevnt i pkt. 1.4 kunne være regulert av følgende lover med tilhørende forskrifter: verdipapirhandelloven, verdipapirfondloven, verdipapirsentralloven, lov om regulerte markeder, aksjelovene, forbrukerkjøpsloven, kjøpsloven, avtaleloven, angrerettloven, e-handelsloven, finansavtaleloven og annen relevant lovgivning.

Der disse Forretningsvilkårene regulerer avtaleforholdet på en annen måte enn fravelige bestemmelser i finansavtaleloven eller andre lover, skal Forretningsvilkårene legges til grunn i avtaleforholdet med Kunden.

3. Interessekonflikter

Foretaket er forpliktet til å treffe egnede forholdsregler for å unngå at det oppstår interessekonflikter mellom

---

¹Utførelsesplass omfatter alle handelsplasser som Foretaket benytter, herunder Systematisk Internaliserer

Foretaket og kunder, og kunder mellom.

Foretaket har retningslinjer for å håndtere og forebygge interessekonflikter. En summarisk versjon av retningslinjene er tilgjengelig på Foretakets hjemmeside.

Retningslinjenes formål er å sikre at virksomhetsområdene i Foretaket opererer uavhengig av hverandre slik at Kundens interesser ivaretas på en betryggende måte. Særlig vil Foretaket vektlegge at det foreligger tilfredsstillende informasjonssperrer mellom avdelinger for rådgivning og andre avdelinger, herunder avdeling for individuell porteføljeforvaltning.

Foretakets organisering samt de særskilte taushetspliktbestemmelser som gjelder, kan medføre at Foretakets ansatte som har kontakt med Kunden ikke kjenner til eller kan være forhindret fra å benytte informasjon som foreligger i Foretaket selv om informasjonen kan være relevant for Kundens investeringsbeslutninger. I enkelte tilfeller vil Kundens kontaktperson(er) i Foretaket ikke ha anledning til å utøve rådgivning med hensyn til bestemte investeringer. Foretaket kan i slike tilfeller ikke gi begrunnelse for hvorfor det ikke kan gi råd eller utføre en bestemt ordre.

Foretaket og dets ansatte kan ha egne interesser i relasjon til de handler Kunden vil foreta. Dette kan blant annet følge av:

1. rådgivning for det aktuelle investeringsobjekt,
2. rådgivning og utførelse av ordre for andre kunder,
3. upubliserede investeringsanbefalinger (analyser) utarbeidet av Foretaket,
4. ansattes egne posisjoner,
5. Foretakets interesser i andre foretak.

Det gjøres oppmerksom på at Foretaket eier 100 % av aksjene i fondsforvaltningsselskapet ODIN Forvaltning AS. Det gjøres også oppmerksom på at Foretaket kan ha oppdrag for flere selskaper i SpareBank 1-alliansen, og at disse også kan utføre oppdrag på vegne av Foretaket.

4. Lydopptak og annen dokumentasjon

Foretaket foretar lovpålagt lydopptak av telefonsamtaler i tilknytning til ytelse av investeringstjenester og investeringsvirksomhet, eller telefonsamtaler som er ment å føre til at det ytes investeringstjenester eller utøves investeringsvirksomhet.

Foretaket vil foreta lydopptak av samtlige ordrer om kjøp, salg eller tegning av finansielle instrumenter som inngis per telefon. Foretaket har ikke anledning til å utføre ordre som ringes inn til telefoner som ikke er tilkoblet lydopptaksutstyr, herunder mobiltelefon. Lydopptak og annen dokumentasjon vil bli oppbevart av Foretaket.

Lydopptak vil bli oppbevart av Foretaket i en periode som samsvarer med gjeldende lovgivning beregnet fra opptaksdag, og vil normalt bli slettet etter utløpet av den pålagte oppbevaringstiden. Lydopptak med den enkelte kunde vil kunne gjenfinnes ved søk blant annet på tidspunkt for samtalen, inngående og utgående telefonnummer og ansatt hos Foretaket som deltok i samtalen.

Foretaket kan bli pålagt å utlevere lydopptak til offentlig myndighet og andre som kan kreve dette i medhold av lov. Tilknyttede agenter og andre foretak som samarbeider med Foretaket om ytelse av relevante investeringstjenester har tilsvarende plikt til å foreta lydopptak av samtaler med Kunden i den grad det ytes slik investeringstjeneste over telefon.

Det som er beskrevet over i dette punkt, gjelder også lydopptak på andre kommunikasjonskanaler som Teams, videokonferanser og lignende elektronisk kommunikasjon.

Dokumentasjon av kommunikasjon gjennom andre kommunikasjonskanaler enn telefon ved ytelse av investeringstjenester vil bli oppbevart av Foretaket i en periode som samsvarer med gjeldende rett.

Foretaket vil etter forespørsel fra Kunden gjøre lydopptak og annen dokumentasjon tilgjengelig for Kunden. Kunden kan få nærmere informasjon om fremgangsmåte ved å ta kontakt med Foretaket.

5. Kundeklassifisering

Foretaket har i henhold til lovgivningen plikt til å klassifisere sine kunder i kundekategorier, henholdsvis ikke-profesjonelle kunder, profesjonelle kunder og kvalifiserte motparter. Det er gitt bestemmelser i lovgivningen om hvordan kategoriseringen skal skje. Foretaket vil informere alle kunder om i hvilken kategori de er klassifisert.

Klassifiseringen har betydning for omfanget av kundebeskyttelsen. Det stilles større krav til blant annet informasjon og rapportering til kunder klassifisert som ikke-profesjonelle enn til kunder klassifisert som profesjonelle. Videre har Foretaket i henhold til lovgivningen plikt til å innhente opplysninger om Kunden for å vurdere om tjenesten eller det aktuelle finansielle instrumentet/produktet er egnet eller hensiktsmessig for Kunden, henholdsvis egnethetstest og hensiktsmessighetstest. Klassifiseringen har betydning for omfanget av disse testene samt for vurderingen av hva som vil utgjøre "beste utførelse" ved gjennomføring av handler for Kunden.

Kunder klassifisert som profesjonelle anses likevel for å ha særlige forutsetninger for selv å vurdere de enkelte

markeder, investeringsalternativ, handler og den rådgivning Foretaket yter. Profesjonelle kunder kan ikke påberope seg særskilte regler og vilkår som er fastsatt for å beskytte den ikke-profesjonelle kunde.

Kunden kan be Foretaket om å endre kundeklassifiseringen. For profesjonelle kunder som ønsker å bli behandlet som ikke-profesjonelle kunder må Foretaket samtykke i dette og avtale om dette må inngås mellom partene. Ikke-profesjonelle kunder som ønsker å bli klassifisert som profesjonelle kunder må oppfylle vilkår som er fastsatt i lovgivningen. Nærmere informasjon om fremgangsmåten ved omklassifisering, vilkår og om konsekvensene av omklassifisering kan fås ved henvendelse til Foretaket.

6. Kundens ansvar for opplysninger gitt foretaket, fullmakter med videre

For å oppfylle kravene til å «kjenne sine kunder» etter hvitvaskingsregelverket og verdipapirhandelovgivningens bestemmelser om egnethets- og hensiktsmessighetstest har Foretaket plikt til å innhente og oppdatere en rekke opplysninger om Kunden. Innhenting av kundeopplysninger gjøres også for å oppfylle kravene til informasjon som kreves for transaksjonsrapportering og FATCA²- og CRS³-rapportering i henhold til internasjonale avtaler Norge er bundet av.

Kunden må ved etablering av forretningsforholdet meddele Foretaket personnummer/organisasjonsnummer/LEI⁴, adresse, skatteland, telefonnummer, eventuelle elektroniske adresser, eiere eller reelle rettighetshavere til juridiske personer, samt personer med ordrefullmakt. Fysiske personer skal oppgi sitt eller sine statsborgerskap. Foretaket kan gjennom utkontrakteringsavtale og/eller samarbeidsavtale basere seg på kundetiltak foretatt av Kundens bankforbindelse. Kravene i dette avsnittet kan følgelig lempes av Foretaket dersom Foretaket har slik tilgang til nødvendig kundeopplysninger fra Kundens bankforbindelse.

Kunden skal oppgi penge- eller bankkontoer og verdipapirkontoer i Euronext Securities Oslo⁵ (ES-OSL) eller annet tilsvarende register.

Eventuelle endringer i opplysningene skal straks meddeles Foretaket skriftlig.

Kunden forplikter seg videre til å gi Foretaket fyllestgjørende og korrekte opplysninger om egen finansiell stilling, investerings erfaring og investeringsmål som er relevant for de ønskede tjenester og finansielle instrumenter. Slik informasjon er nødvendig for at Foretaket skal kunne handle i Kundens beste interesse og gi råd om hvilke finansielle instrumenter det er egnet for Kunden å erverve, avhende eller fortsette å eie. Ved ytelse av investeringsrådgivning må Foretaket dessuten sende egnethets erklæring til Kunden. Egnethets erklæringen sendes til Kunden etter at ordre er inngitt dersom investeringsrådgivning er gjennomført ved fjernkommunikasjon.

Kunden forplikter seg også til å informere Foretaket dersom det skjer (vesentlige) endringer i opplysninger som tidligere er gitt.

Kunden er innforstått med at Foretaket har rett til å foreta egne undersøkelser for å forsikre seg om at innhentede opplysninger er pålitelige. Foretaket er berettiget til å legge opplysningene gitt av Kunden til grunn for sin vurdering av om tjenesten eller det finansielle instrumentet er egnet eller hensiktsmessig for Kunden.

Videre er Kunden innforstått med at dersom Foretaket ikke gis tilstrekkelige opplysninger, vil Foretaket ikke kunne avgjøre om tjenesten eller det finansielle instrumentet er hensiktsmessig eller egnet for Kunden. Ved investeringsrådgivning eller individuell porteføljeforvaltning vil Kunden da bli informert om at den aktuelle tjenesten ikke kan ytes. Når det gjelder de øvrige investeringstjenestene vil Kunden i slike tilfeller bli informert om at opplysningene som er gitt til Foretaket er utilstrekkelige og at tjenesten eller det finansielle instrumentet da er å betrakte som uhensiktsmessig. Dersom Kunden på tross av slik advarsel fortsatt ønsker tjenesten eller det finansielle instrumentet, vil den likevel kunne bli gjennomført. Manglende eller ufullstendige opplysninger vil derved kunne redusere den investorbekyttelse Kunden ellers er berettiget til. Dersom Kunden til tross for slik advarsel fortsatt ønsker tjenesten eller det finansielle instrumentet, vil oppdraget likevel kunne gjennomføres.

Kunden forplikter seg til å etterleve den lovgivning og de regler, vilkår og betingelser som til enhver tid gjelder for den enkelte utførelsesplass som handler gjøres gjennom. Det samme gjelder for oppgjør og clearing gjennom de enkelte oppgjørs- eller clearingsentraler.

Kunden innstår for at egen handel og oppgjør skjer i samsvar med og innenfor de tillatelser og fullmakter som måtte gjelde for Kundens handel med finansielle instrumenter. Kunden skal etter krav fra Foretaket dokumentere slike tillatelser og fullmakter. Dersom Kunden er et utenlandsk foretak, forbeholder Foretaket seg retten til på Kundens regning å kreve fremlagt en begrunnet juridisk uttalelse om Kundens tillatelser og fullmakter til å inngå den aktuelle handel.

Foretaket kan be om en oversikt over den eller de personer som kan inngi ordre eller inngå annen avtale knyttet til finansielle instrumenter eller som har fullmakt til å akseptere handler på vegne av Kunden. Handel eller aksept fra disse er bindende for Kunden med mindre Foretaket ikke var i god tro med hensyn til den enkelte persons fullmakter. Kunden

² Foreign Account Tax Compliance Act, gjelder amerikanske borgere

³ Common Reporting Standard, gjelder innenfor OECD

⁴ Legal Entity Identifier

⁵ Juridisk navn Verdipapirsentralen ASA (ofte forkortet VPS)

er ansvarlig for til enhver tid å holde Foretaket oppdatert med hensyn til hvem som kan inngi ordre eller akseptere handler for Kunden. Foretaket vil ikke akseptere fullmakter som angir rammer for den enkelte kundes handel, med mindre dette på forhånd er skriftlig avtalt. Kunden forplikter seg til å sikre at de midler og finansielle instrumenter som det enkelte oppdrag omfatter er fri for heftelser av enhver art, så som pant, sikkerhetsrett (tilbakeholdsrett), arrest med videre. Det samme gjelder for de tilfeller der Kunden handler som fullmektig for tredjemann.

Dersom Kunden ved inngivelse av ordre har oppgitt at midlene skal registreres på en verdipapirkonto i ES-OSL (VPS – konto) som er tilknyttet en aksjesparekonto (ASK), eller annen relevant konto for registrering av Kundens beholdning av finansielle instrumenter som er tilknyttet en ASK, er Kunden bundet av handelen også i de tilfeller de angjeldende finansielle instrumentene ikke er omfattet av aksjesparekontoordningen, og således ikke lar seg registrere på den oppgitte aksjesparekontoen.

7. Risiko

Kunden er innforstått med at investeringer i og handel med finansielle instrumenter og andre beslektede instrumenter er forbundet med risiko for tap. Den investerte kapital kan øke eller reduseres i verdi. Verdien av de finansielle instrumenter avhenger blant annet av svingninger i finansmarkedene, og kan øke eller reduseres i verdi. Historisk verdiutvikling og avkastning kan ikke benyttes som pålitelig indikator på fremtidig utvikling og avkastning på finansielle instrumenter.

Finansielle instrumenter og andre beslektede instrumenter kan ha ulik likviditetsgrad. For de mest likvide finansielle instrumenter er det sannsynlig at man kan omsette instrumentet uten særlig påvirkning på kursen, mens det motsatte kan være tilfelle for mindre likvide finansielle instrumenter. For enkelte instrumenter kan omsetning være krevende å få gjennomført. For mer detaljert informasjon om egenskaper knyttet til de ulike finansielle instrumenter samt til den risiko som er knyttet til handel med ulike finansielle instrumenter vises det til informasjon på Foretakets hjemmeside. Dette materialet vil bli oversendt til Kunden forut for Foretakets levering av tjenester til Kunden dersom dette er påkrevd. Kunden må selv evaluere risikoen forbundet med det aktuelle instrumentet og markedet.

Kunden bør avstå fra å foreta investeringer i og handel med finansielle instrumenter og andre beslektede instrumenter dersom Kunden selv ikke er innforstått med den risiko som er forbundet med slik investering eller handel. Kunden oppfordres til å søke råd hos Foretaket og andre relevante rådgivere og, etter behov, søke utfyllende informasjon i markedet før Kunden tar sin beslutning.

Alle handler Kunden gjennomfører etter at det er innhentet råd fra Foretaket skjer på Kundens eget ansvar og etter Kundens eget skjønn og avgjørelse. Foretaket påtar seg under enhver omstendighet intet ansvar dersom Kunden helt eller delvis fraviker de råd foretaket har gitt. Foretaket garanterer ikke for noe bestemt utfall av en Kundes handel.

8. Ordre og oppdrag – avtaleslutning

8.1 Inngivelse og aksept av ordre og inngåelse av avtale

Ordre fra Kunden kan inngis skriftlig eller elektronisk. Det vil kunne gjelde begrensninger for inngivelse av ordre via elektroniske kommunikasjonskanaler. Nærmere informasjon om dette fås ved henvendelse til Foretaket. Ordren er bindende for Kunden når den har kommet frem til Foretaket med mindre annet er særskilt avtalt.

Foretaket vil ikke være forpliktet til å utføre ordre eller inngå avtale Foretaket antar vil kunne medføre brudd på offentligrettslig lovgivning eller regler fastsatt for det/de aktuelle regulerte markedet/markedene. Kunden forplikter seg til å informere Foretaket dersom Kunden inngir ordre om salg av finansielle instrumenter som Kunden ikke eier (shortsalg).

Med mindre annet er avtalt, vil ordre fra kunde som normalt handler for fremmed regning, dvs. for sin arbeidsgiver eller annen fysisk eller juridisk person, bli avvist dersom Kunden ved inngivelse av ordre ikke klart angir hvem ordren foretas for regning av. Dersom Kunden samtidig inngir ordre både for egen regning og for arbeidsgiver eller annen fysisk eller juridisk person sin regning, vil Foretaket prioritere den oppdragsgiveren representerer.

8.2 Oppdragsperiode for ordre

Verdipapirfondsandeler

Oppdragsdag er den dag Kundens ordre om å tegne eller innløse verdipapirfondsandeler gjennom eller til/fra et annet foretak er kommet frem til Foretaket. Oppdragsperiode for handel med verdipapirfondsandeler gjelder fra oppdragsdag og frem til avtalte trekkdato/innløsningsdato.

En tegningsordre innebærer en rett for Foretaket til å besørge fullmaktskontoen belastet i samsvar med ordren i henhold til avgitt engangfullmakt. Kunden aksepterer herved at det, når en tegningsordre er registrert, kan bli foretatt dekningskontroll av den fullmaktskonto kunden har oppgitt.

Er det ikke dekning på fullmaktskontoen for hele tegningsbeløpet inklusive eventuelle omkostninger på trekkdatoen, vil oppdragsperioden forlenges med inntil fem virkedager hvor det søkes dekning på fullmaktskonto ved at kontoen blir forsøkt belastet i disse dagene. Dersom det fremdeles ikke er dekning på fullmaktskontoen, vil ordren etter Foretakets skjønn kunne bli avvist i sin helhet.

Minstebeløpet for tegning av verdipapirfondsandeler vil kunne variere fra verdipapirfond til verdipapirfond og vil fremgå på verdipapirfondets tegningsblankett.

Foretaket kan fastsette maksimalgrense for enkelttegninger som kan mottas fra Kunden. Ordre kan tilbakekalles i den grad ordren ikke er videreformidlet av Foretaket til fondsleverandøren.

Øvrige finansielle instrumenter

For ordre knyttet til handel i finansielle instrumenter gjelder ordren oppdragsdagen eller til stenging av det regulerte markedet ordren er lagt inn på og bortfaller deretter, med mindre annet er avtalt eller fremgår for den aktuelle ordretype eller ordrespesifikasjon. For andre oppdrag avtales oppdragets varighet særskilt.

Oppdragsdag er den dag Kundens ordre til Foretaket om å kjøpe eller selge finansielle instrumenter gjennom eller til/fra et annet foretak er kommet frem til Foretaket. For de tilfeller Foretaket initierer en handel anses oppdragsdag å være den dag Foretaket tar kontakt med Kunden og får aksept for oppdraget vedrørende kjøp eller salg av de aktuelle finansielle instrumenter.

Ordren kan tilbakekalles i den grad den ikke er utført av Foretaket. Dersom Foretaket som ledd i utførelsen har videreplassert ordren helt eller delvis til andre, kan tilbaketrekking av ordre kun gjøres gjeldende i den utstrekning Foretaket kan få tilbakekalt den videreplasserte ordren.

8.3 Retningslinjer for ordreplassering

Foretaket er forpliktet til å gjennomføre alle tiltak som er tilstrekkelige til å sikre Kunden best mulige betingelser ved utførelse av mottatte ordre innenfor oppdragsperiodens varighet, og ved plassering av ordre på vegne av Kunden. Foretaket har utarbeidet retningslinjer for ordreplassering. Handler vil bli gjennomført i overensstemmelse med disse retningslinjene med mindre Kunden har gitt spesifikke instruksjoner om hvordan handelen skal gjennomføres. Ordren vil i slike tilfeller utføres i tråd med Kundens instruksjon.

Foretaket forbeholder seg rett til å aggregere Kundens ordre med ordre fra andre kunder som beskrevet i retningslinjene for ordreførelse. Aggregering av ordre vil kunne finne sted dersom det er usannsynlig at aggregering generelt vil være til ulempe for Kundene. Kunden er imidlertid innforstått med at aggregering av ordre i enkelttilfeller kan medføre en ulempe. De til enhver tid gjeldende retningslinjer for ordreplassering vil bli ansett som godkjent av Kunden ved inngåelse av Kundeavtalen. Kunden har i denne avtalen uttrykkelig samtykket i at Foretaket kan handle finansielle instrumenter for Kunden utom en markedsplass.

8.4 Nærmere om særskilte handelsregler

For handel med finansielle instrumenter på utførelsesplassen gjelder handelsreglene på utførelsesplassen også i forholdet mellom Kunden og Foretaket så langt de passer. Dette regelverket omhandler normalt registrering av ordre og handler i handelssystemet på utførelsesplassen, herunder hvilke ordrebetingelser som generelt kan benyttes og de nærmere regler for prioritering og gyldighet med videre.

Formidling av ordre for Kunder som handler med verdipapirfond:

Foretaket kan fastsette en frist for når tegnings- og innløsningsordre fra Kunden må være mottatt av Foretaket for å bli videreformidlet til fondsleverandør samme dag (forutsatt tilfredsstillende reservasjon av beløp/trekk på konto). Denne frist kan avvike fra den frist fondsleverandøren har satt for mottak av tegnings- og innløsningsordre for det enkelte verdipapirfond. Dette kan medføre at den enkelte Kundes ordre etter det aktuelle verdipapirfonds vedtekter kunne fått dagens kurs dersom verdipapirfondets frist for tegning/innløsning ble lagt til grunn, og dermed at tegningen/innløsningen vil bli foretatt til kurs på et senere tidspunkt. Dette kan føre til høyere eller lavere tegnings/innløsningskurs enn den kurs som gjaldt på innløsnings/tegningsdagen. Ved tegning/innløsning av verdipapirfondsandeler med kurs i annen valuta enn norske kroner vil veksling til aktuell valuta kunne medføre forsinkelser på opptil én virkedag. Foretakets frist for mottak av tegnings- og innløsningsordre framgår av Foretakets retningslinjer for ordreplassering, som er inntatt på Foretakets nettside.

For porteføljeforvaltningskunder vil det kunne fattes investeringsbeslutninger som er felles for flere porteføljer og der ordrer legges inn samlet. Slik oppsamling av ordre for felles oversendelse til fondsleverandøren innenfor første innløsnings/eller tegningstidspunkt vil ikke ha betydning for den kurs tegning/innløsning skjer til.

Ordre som innebærer eller mistenkes for å innebære «market timing» er ikke tillatt. Med «market timing» menes en kursmotivert handelsmetode hvor en investor systematisk tegner, innløser eller bytter verdipapirfondsandeler i det samme verdipapirfondet innenfor en kort tidsperiode, ved å ta fordel av tidsforskjeller og/eller svakheter eller mangler i metoden for å fastsette verdipapirfondets netto andelsverdi (NAV). Ordre som innebærer eller mistenkes å innebære «market timing» vil ikke bli videreformidlet av Foretaket.

8.5 Kansellering av ordre og omsetning

I henhold til aktuelle handelsregler på utførelsesplassen vil den enkelte utførelsesplass under gitte forutsetninger kunne kansellere ordre og omsetninger. Slik sletting vil være bindende for Kunden.

For handel med verdipapirfundsandeler gjelder følgende:

Dersom fondsleverandøren kansellerer ordren, vil slik sletting være bindende for Kunden.

Tilsvarende gjelder hvis fondsleverandøren innenfor oppdragsperioden som nevnt i punkt 8.2 ikke kan ta imot ordre.

9. Levering og betaling (oppgjør) av finansielle instrumenter i Norge

9.1 Omsettelige verdipapirer, verdipapirfundsandeler, standardiserte finansielle terminkontrakter og opsjoner samt sertifikater

For handel i Norge av omsettelige verdipapirer på regulert marked, verdipapirfundsandeler, standardiserte finansielle terminkontrakter og opsjoner på kjøp eller salg av finansielle instrumenter registrert i Euronext Securities Oslo (ES-OSL), samt sertifikater, er den ordinære oppgjørsfrist normalt tre børsdager (T+2), med mindre annet er avtalt. Med børsdag menes enhver dag norsk børs holder åpent.

Oppgjørsfrist beregnes fra og med handelsdag til og med oppgjørsdag.

For handel med verdipapirfundsandeler vil Foretaket innen utgangen av hver virkedag formidle mottatte ordre innenfor den frist som måtte være satt, jf. pkt. 8.4, til fondsleverandøren, med mindre annet er avtalt mellom Foretaket og Kunden. Tildeling av verdipapirfundsandeler skjer til første kurs etter at tegning er mottatt av fondsleverandøren, under forutsetning av at kjøpesummen er tilgjengelig for Foretaket som beskrevet under. Innløsning av verdipapirfundsandeler skjer til første kurs etter at innløsningskrav er mottatt av fondsleverandøren. Fondsleverandøren kan ha fastsatt særlige krav til når en innløsning skal anses mottatt. Slike krav vil fremgå av verdipapirfondets vedtekter eller prospekt. Ved innløsning har fondsleverandøren en tidsfrist til å utbetale innløsningsbeløpet. For norske verdipapirfond er denne normalt på to uker, med mindre annet fremgår av vedtekter eller prospekt. I Norge skjer oppgjør normalt betydelig raskere, selv om fondsleverandøren kan velge å vente til fristens siste dag. Normal oppgjørsfrist i det norske markedet er således fire børsdager (inkludert den dagen innløsningen skjer). Utenfor Norge kan innløsningsfristene variere. Fristen vil fremkomme av det enkelte verdipapirfonds dokumentasjon.

Når kunden inngir ordre om tegning eller innløsning av fondsandeler, vil dette skje til ukjent kurs. Utover ordre om innløsning av samtlige andeler, må Kundens ordre om tegning eller innløsning derfor angis til et pengebeløp. Det skal fremgå av prospektet til hvert enkelt verdipapirfond når og hvordan kurser på andeler skal kunngjøres.

Oppgjør er betinget av at Kunden stiller til disposisjon for Foretaket nødvendige midler og finansielle instrumenter på eller før oppgjørsdag. Med mindre annet er særskilt avtalt har Foretaket Kundens tillatelse og fullmakt til, i samsvar med den enkelte handel eller transaksjon, å belaste Kundens penge eller bankkonto eller å inngi anmodning om slik belastning av Kundens penge- eller bankkonto, så fremt ikke den aktuelle bank krever at særskilt skriftlig belastningsfullmakt skal være inngitt av Kunden. Dersom Kunden tilbakekaller Foretakets fullmakt til å belaste Kundens konto eller fullmakt til å inngi anmodning om belastning av kundens konto, regnes dette også som tilbakekall av alle tegningsordrer kunden har inngitt og som ikke er utført. Dersom Kunden tilbakekaller en tegningsordre som ikke er utført regnes dette samtidig som tilbakekall av Foretakets fullmakt til å belaste Kundens konto for den aktuelle transaksjonen.

Kunden anses å ha betalt kjøpesummen til Foretaket når denne er godskrevet på Foretakets penge- eller bankkonto med valuteringsenest på oppgjørsdag.

Kunden anses å ha levert ES-OSL-registrerte finansielle instrumenter til Foretaket når de finansielle instrumentene er mottatt på en av Foretakets verdipapirkontoer i ES-OSL (VPS-kontoer) eller på en annen verdipapirkonto i ES-OSL (VPS-konto) som Foretaket har angitt.

Kunden plikter innen oppgjørsfristen å levere de solgte finansielle instrumenter til Foretaket eller frigi de solgte finansielle instrumenter på sin verdipapirkonto i ES-OSL (VPS-konto) eller annet tilsvarende register. Inngivelse av ordre om salg av finansielle instrumenter eller aksept av et salgstilbud medfører, med mindre annet er skriftlig avtalt, at Foretaket er gitt fullmakt til å anmode Kundens kontofører om frigivelse av de aktuelle finansielle instrumenter. Levering av fysiske finansielle instrumenter skal skje i henhold til særskilt avtale med Foretaket.

For finansielle instrumenter som enten er tatt opp til clearing i en CCP⁶, eller er registrert i en CSD⁷, eller notert på en markedsplass vil det automatisk iverksettes dekningskjøp dersom det finansielle instrumentet ikke er levert senest et visst antall dager etter oppgjørsfristen. Normalt vil dette være fire dager etter oppgjørsfristen. Denne fristen kan forlenges til syv dager for instrumenter som handles på mindre likvide markedsplasser og til femten dager for

⁶ En CCP (Central Counterparty) er en aktør i verdipapirmarkedet som trer inn som sentral avtalemotpart i en verdipapirhandel, og forestår oppgjøret av verdipapirer og penger mellom de to opprinnelige partene (kjøper og selger). CCP'en trer inn som kjøper mot selger og som selger mot kjøper i det øyeblikket handel finner sted.

⁷ Central securities depository, tilsvarer Euronext Securities i Norge

finansielle instrumenter notert på en SMB børs.

Den enkelte CCP, CSD eller markedsplass har egne myndighetsgodkjente regler om dekningskjøp som er fastsatt i henhold til lovgivning om verdipapirsentraler og oppgjørsvirksomhet

Dekningskjøp iverksettes av CCP dersom instrumentet cleares av CCP. Dersom instrumentet handles på markedsplassen og ikke cleares av CCP iverksettes dekningskjøp av markedsplassen. I de tilfeller hvor instrumentet verken cleares av CCP eller handles på markedsplass iverksettes dekningskjøp av CSD. Mislykkes dette dekningskjøpet har den kjøpende part mulighet til å velge mellom utsettelse av levering eller kontantkompensasjon.

Ved forsinket levering gjelder et lovbestemt sanksjonssystem. CCP'en, CSD'en eller markedsplassen vil utferdige avgift/bot til den selgende part som følge av misligholdet, uansett om dekningskjøpet foretas eller ikke. Avgiften/botens størrelse er standardisert og uavhengig av selgerens skyld (objektivt ansvar). Avgiften/botens størrelse er standardisert i henhold til gjeldende rettsregler.

Ved tegning/innløsning av verdipapirfondsandeler med kurs i annen valuta enn norske kroner vil veksling til aktuell valuta skje for Kundens regning og valutarisiko. Ved tegning av slike verdipapirfondsandeler vil eventuelt vekslingsgebyr belastet av Foretaket eller tredjepart som utfører vekslingen bli trukket fra tegningsbeløpet, og ved innløsning vil eventuelt vekslingsgebyr belastet av Foretaket eller tredjepart som utfører vekslingen bli trukket fra det beløp Kunden mottar.

Nettobeløp fra innløsning av verdipapirfondsandeler under avtalen blir av Foretaket besørget kreditert den bankkonto som Kunden har oppgitt som fullmaktskonto ved inngivelse av ordren.

9.2 Valuta (spot)

For handel med valuta (spot) er den ordinære oppgjørsfrist tre bankdager (T+2) (handelsdag inkludert), med mindre annet er avtalt. Med bankdag menes dag banker i det aktuelle markedet holder åpent. Oppgjørsfrist beregnes fra og med handelsdag til og med oppgjørsdag.

9.3 Øvrige finansielle instrumenter

Foretaket tilbyr for tiden ikke tjenester som omhandler øvrige finansielle instrumenter enn omhandlet i punkt 9.1 og 9.2. For øvrige finansielle instrumenter gjelder særlige oppgjørsfrister og oppgjørsregler. Disse oppgjørsreglene og oppgjørsfristene vil i slikt tilfelle kunne fremgå av særskilte avtaler eller annen produktinformasjon. For handel i ikke-standardiserte derivater (OTC), samt handel i valuta- og renteinstrumenter, herunder veksling av valuta, vil oppgjørsfrister og oppgjørsregler kunne avtales ved avtaleinngåelse. I slike tilfeller vil oppgjørsfrister og oppgjørsregler fremgå av bekreftelsen som sendes Kunden etter at avtale er inngått.

10. Rapportering om utførte tjenester – bekreftelse på avtaler og utførte oppdrag

Foretaket vil ved sluttseddel/bekreftelse eller på annen måte straks rapportere til Kunden om de tjenester det har utført eller de avtaler som er inngått. I den grad det er relevant vil sluttseddel/bekreftelse omfatte opplysninger om omkostninger i forbindelse med den handel som er gjennomført for Kunden i henhold til rettsregler som gjelder for dette. Utover dette vil sluttseddel/bekreftelse inneholde informasjon i henhold til den til enhver tid gjeldende rett. Dette avsnittet gjelder ikke handler foretatt iht. om individuell porteføljeforvaltning.

Bekreftelser som skal påtegnes av Kunden, skal straks etter mottak påtegnes og deretter sendes i retur til Foretaket slik dette er angitt i bekreftelsen eller på annen måte avtalt med Kunden.

Foretaket forbeholder seg rett til å korrigere åpenbare feil i sluttseddel eller annen bekreftelse. Slik korrigerende skal gjøres straks feilen blir oppdaget.

Levering av finansielle instrumenter registrert i ES-OSL kan bekreftes ved endringsmelding fra ES-OSL i den grad Kunden har avtalt med kontofører å motta slike bekreftelser.

11. Angrerett

Ved fjernsalg⁸ av tjenester til forbruker⁹ har kunder som er forbruker angrerett på 14 dager etter at avtale om tjeneste ble inngått. Angreretten gjelder ikke for tjenester der prisen avhenger av svingninger i finansmarkedet som Foretaket ikke har innflytelse på, og som kan forekomme før utløpet av angrefristen.¹⁰ Ved opprettelse av verdipapirkonto i ES-OSL (VPS – konto), må eventuelle beholdninger være overført til annen verdipapirkonto for at Kunden skal benytte angreretten.

⁸ Med fjernsalg menes avtaler som inngås ved organisert ordning for salg eller tjenesteyting uten at tjenesteyteren og kunden er fysisk til stede samtidig, og der inngåelse av avtale skjer utelukkende ved bruk av fjernkommunikasjonsmidler

⁹ Med forbruker menes en fysisk person når avtalen har et formål som hovedsakelig ligger utenfor personens forretnings- eller yrkesvirksomhet

¹⁰ Se finansavtaleloven § 3-41 (2) litra a)

12. Undersøkelsesplikt og tapsbegrensningsplikt

Kunden skal straks etter mottak av sluttседdel eller annen bekreftelse kontrollere denne. Dersom Kunden avdekker eller burde avdekket avvik som potensielt kan påføre Kunden et tap, plikter Kunden straks å melde dette til Foretaket, og gi Foretaket adgang til å rette avviket. Kunden anses å ha oppfylt sin lovpålagte tapsbegrensningsplikt ved slik melding til Foretaket senest innen første bankdag etter å ha mottatt sluttседdel/annen bekreftelse.

Dersom Kunden ikke har mottatt sluttседdel eller bekreftelse innen utgangen av første børsdag/bankdag etter at avtale er inngått eller etter oppdragsperiodens utløp, må Kunden så raskt som mulig og senest innen utgangen av andre børsdag/bankdag etter at avtale er inngått eller etter oppdragsperiodens utløp, meddele dette til Foretaket.

Tap som oppstår som følge av manglende overholdelse av undersøkelsesplikten og tapsbegrensningsplikten kan ikke kreves erstattet. For øvrig gjelder ansvarsbestemmelsene i punkt 21.

13. Reklamasjon mellom Foretaket og Kunden

Kunden skal straks etter mottak av sluttседdel eller annen bekreftelse kontrollere denne og skal så snart som mulig etter mottakelse og senest innen utgangen av neste børsdag/bankdag - dersom reklamasjon ikke kunne inngis innen normal kontortids utløp på mottaksdagen - gi melding til den aktuelle enhet i Foretaket dersom han vil gjøre gjeldende at noe av det som fremkommer av sluttседdelen/bekreftelsen er i strid med ordren, oppdraget eller den inngåtte handel. Dersom Kunden ikke reklamerer som angitt over, vil Kunden kunne bli bundet av slik sluttседdel/bekreftelse selv om denne ikke er i samsvar med inngått avtale/vilkår for handelen. Kunde som er forbruker må reklamere innen to måneder fra tidspunktet avviket ble oppdaget og meddelt Foretaket i samsvar med punkt 12. Reklamasjonsfristen for forbruker fritar ikke forbruker fra undersøkelsesplikten og tapsbegrensningsplikten, se punkt 12.

Dersom levering til Kunden av finansielle instrumenter registrert i ES-OSL, Kundens depotkonto og/eller annet relevant register ikke er skjedd på oppgjørsdag og Kunden har stilt de nødvendige midler til disposisjon for Foretaket, må Kunden straks kontakte Foretaket og eventuelt erklære heving overfor Foretaket dersom Kunden vil påberope forsinkelsen som grunnlag for å heve avtalen. Hevingserklæringen vil imidlertid ikke få noen virkning dersom Kunden mottar oppfyllelse innen de frister som er fastsatt for dekningskjøp av den relevante CCP, CSD eller ES-OSL. Kunden har i denne perioden ikke rett til å slutte dekningsavtale for Foretakets regning og risiko.

Med "straks" i foregående ledd forstås samme dag eller - dersom reklamasjon eller innsigelse ikke kunne inngis innen normal kontortids utløp - senest innen utgangen av neste børsdag. Fristen regnes fra det tidligste av:

- det tidspunkt Kunden fikk eller burde fått kunnskap om at levering ikke er skjedd ved innsyn på verdipapirkonto i ES-OSL (VPS-konto), depotkonto i Foretaket og/eller annet relevant register, ved hjelp av elektronisk bekreftessystem, ved underretning fra forvalter eller på annen måte; eller,
- det tidspunkt endringsmelding fra ES-OSL, Foretaket eller annet relevant register kom frem til eller i henhold til tiden for ordinær postgang burde ha kommet frem til den adresse Kunden har oppgitt.

Kunden skal kontrollere at betaling til Kunden er skjedd på det tidspunkt som er fastsatt i avtalen med Foretaket. Dersom betaling til Kunden ikke er skjedd til den tid som er fastsatt i avtalen og Kunden har levert de aktuelle finansielle instrumenter eller stilt disse til disposisjon for Foretaket, må Kunden straks han/hun har konstatert eller burde ha konstatert at oppgjør ikke er mottatt, kontakte Foretaket. Kunden kan påberope forsinkelsen som grunnlag for å fremme krav om forsinkelsesrente.

For handel med finansielle instrumenter gjennom Foretaket gjelder de alminnelige regler om avtalers ugyldighet tilsvarende i forholdet mellom kjøperen og selgeren. Dersom Kunden vil gjøre gjeldende at en avtale ikke er bindende grunnet ugyldighet, må Kunden fremsette innsigelse om dette straks etter at Kunden fikk kunnskap om eller burde fått kunnskap om de forhold som påberopes som grunnlag for ugyldigheten. I alle tilfelle må innsigelsen være fremsatt innen seks måneder etter at avtalen er sluttet. Slik innsigelse vil ha slik virkning for Foretaket som følger av de alminnelige regler om avtalers ugyldighet.

Muntlig reklamasjon eller innsigelse skal umiddelbart bekreftes skriftlig.

Dellevering til Kunden gir ikke rett til å heve avtalen med mindre Kunden har tatt uttrykkelig forbehold om full levering.

For avtaler om handel med valuta (valutaspot) skal reklamasjonsfristene beregnes ut fra bankdager og ikke børsdager.

Dersom Kunden ikke har reklamert innenfor den tid som er angitt ovenfor i dette punkt 13, anses reklamasjonsretten som bortfalt.

Dersom Foretaket er Kontofører Investor i ES-OSL for Kunden, skal Kunden straks gi melding til Foretaket vedrørende feil i registreringen på verdipapirkontoen. Dersom slik melding ikke er mottatt av Foretaket innen utgangen av påfølgende børsdag etter at Kunden mottok endringsmelding fra ES-OSL, skal Kunden anses for å ha aksepterte Foretakets registrering.

14. Mislighold

Kunden anses å ha misligholdt sine forpliktelser i henhold til Forretningsvilkårene blant annet når:

1. Levering av finansielle instrumenter eller penger ikke skjer innen oppgjørsfristen eller Kunden ikke oppfyller enhver annen vesentlig forpliktelse etter Forretningsvilkårene,
2. Kunden inngår særskilt avtale med sine kreditorer om betalingsutsettelse, blir insolvent, innleder gjeldsforhandlinger av enhver art, innstiller sine betalinger eller tas under konkursbehandling eller offentlig administrasjon,
3. Kunden avviker sin virksomhet eller vesentlige deler av denne.

Foretaket har ved mislighold rett, men ikke plikt til å:

1. Erklære samtlige uoppgjorte handler som misligholdt og ikke utførte oppdrag som kansellert og avsluttet,
2. Utøve sin sikkerhetsrett,

Foretaket har tilbakeholdsrett i de finansielle instrumenter som Foretaket har kjøpt for Kunden,

Dersom Kunden ikke har betalt kjøpesummen innen tre - 3 - dager etter oppgjørsfristen kan Foretaket, med mindre annet er skriftlig avtalt, og uten ytterligere varsel, selge de finansielle instrumentene for Kundens regning og risiko til dekning av Foretakets krav. Slikt salg skal normalt skje til børskurs eller en kurs som etter markedets stilling er rimelig.

Dersom de aktuelle finansielle instrumenter er overført til Kundens verdipapirkonto i ES-OSL (VPS-konto) eller annet tilsvarende register for finansielle instrumenter anses Kunden å ha frigitt de finansielle instrumentene eller å ha gitt fullmakt til slik frigivelse for gjennomføring av dekningsalget,

3. Realisere andre aktiva enn de som er omfattet av punkt 2 ovenfor, og Kunden anses å ha samtykket i slikt tvangssalg gjennom uavhengig megler,
4. Stenge alle posisjoner som er gjenstand for sikkerhetsstillelse og/eller marginberegning,
5. Benytte til motregning samtlige av Foretakets tilgodehavende mot Kunden fra andre finansielle instrumenter og eller tjenester herunder krav på kurtasje, utlegg for skatter og avgifter, krav på renter med videre og utgifter eller tap som følge av Kundens mislighold av en eller flere forpliktelser overfor Foretaket, overfor ethvert tilgodehavende Kunden har mot Foretaket på misligholdstidspunktet - enten kravene er i samme eller ulik valuta. Krav i utenlandsk valuta blir å omregne til NOK etter markedskurs på misligholdstidspunktet,
6. Gjennomføre for Kundens regning og risiko hva Foretaket anser nødvendig til dekning eller reduksjon av tap eller ansvar som følge av avtaler inngått for eller på vegne av Kunden, herunder reversering av transaksjoner,
7. Umiddelbart foreta dekningskjøp eller innlån av finansielle instrumenter for Kundens regning og risiko for å oppfylle sine leveringsforpliktelser overfor sin motpart, dersom Kunden ikke leverer avtalt ytelse eller beløp, herunder ikke leverer de finansielle instrumenter på avtalt tidspunkt til Foretaket. Dersom dekningskjøp ikke gjennomføres av Foretaket vil dekningskjøp iverksettes etter rettsregler fastsatt i lovgivning for CCP'er, CSD'er eller regulert markedsplass.

Tilsvarende kan Foretaket foreta de handlinger Foretaket anser nødvendig for å redusere det tap eller ansvar som følger av Kundens mislighold av avtale inngått med Foretaket, herunder foreta handlinger for å redusere risiko for tap knyttet til endringer i valutakurser, renter samt andre kurser, eller priser som Kundens handel er knyttet til. Kunden plikter å erstatte Foretakets eventuelle tap med tillegg av forsinkelsesrente og eventuelle gebyrer,

8. Kreve dekket alle kostnader og tap Foretaket er blitt påført som følge av Kundens mislighold, herunder, men ikke begrenset til, avgift eller bot utferdiget til foretaket av den relevante CCP, CSD eller markedsplass, utgifter påløpt ved utføring av dekningskjøp eller innlån av finansielle instrumenter, kurstap ved dekningshandel og reverseringsforretninger, tap som følge av endringer i valutakurser, renter og andre forsinkelsesgebyrer
9. Avslutte oppdraget som Nominee, slik som regulert i Forvaltningsavtalen eller annen relevant avtale.

Ved transaksjoner som følge av Kundens mislighold eller forventede mislighold bærer Kunden risikoen for kurs- eller markedsendringer frem til transaksjonen er gjennomført.

For øvrig gjelder forbrukerkjøpslovens/kjøpslovens bestemmelser om forventet (antesipert) mislighold, herunder heving ved slikt mislighold.

15. Renter ved mislighold

Ved Foretakets eller Kundens mislighold svares rente tilsvarende den til enhver tid gjeldende forsinkelsesrente med mindre annet er særskilt avtalt.

16. Handel i utlandet, herunder oppbevaring av kunders aktiva

For handel med og oppgjør av utenlandske finansielle instrumenter henvises det til de handelsregler og oppgjørs- eller leveringsbetingelser som er fastsatt i det land eller av det regulerte markedet hvor de finansielle instrumenter er kjøpt eller solgt. Det vises for øvrig til den særskilte avtalen som vil kunne inngås for denne typen handel.

Dersom finansielle instrumenter eller kundemidler er oppbevart i en annen jurisdiksjon i forbindelse med ytelse av investeringstjenester eller tilknyttet tjeneste, vil Foretaket informere Kunden om dette, med mindre Kunden er kvalifisert motpart. Kunden er innforstått med at dens rettigheter i forbindelse med slike aktiva kan avvike fra det som gjelder i Norge. Kunden er videre innforstått med at oppgjør og sikkerhetsstillelse i utenlandske markeder kan innebære at Kundens aktiva som er avgitt til oppgjør eller som sikkerhetsstillelse ikke holdes adskilt fra det eller de av Foretaket benyttede utenlandske verdipapirforetaks og/eller oppgjørsrepresentanters egne midler. Kunden er innforstått med at han selv bærer risikoen for egne aktiva som er overført til utenlandske banker, verdipapirforetak, oppgjørsagenter, oppgjørsentraler og lignende i form av oppgjør eller sikkerhetsstillelse, og at Foretakets ansvar overfor Kunden for slike aktiva er begrenset i samsvar med lover og regler i det aktuelle land eller på det aktuelle marked. Foretaket påtar seg uansett ikke noe ansvar ut over det som vil følge etter norsk rett, se punkt 20, med mindre annet er skriftlig avtalt med Kunden.

17. Godtgjørelse

Foretakets godtgjørelse, vil være gjenstand for individuell avtale.

Kunden vil før gjennomføring av en tjeneste motta nærmere informasjon om betalingsbetingelser og de totale kostnader Kunden skal betale for det enkelte finansielle instrumentet, investeringstjenesten eller tilknyttet tjeneste. Herunder skal det opplyses om provisjoner, gebyrer og alle skatter og avgifter som skal betales via Foretaket. Om kostnadene ikke kan angis presist, skal grunnlaget for beregningen opplyses. I tillegg skal det opplyses om det kan forekomme andre avgifter og/eller kostnader som ikke betales eller blir pålagt gjennom Foretaket.

For nærmere informasjon om Foretakets godtgjørelse, se Foretakets hjemmeside.

Foretaket forbeholder seg rett til å gjøre fradrag i Kundens tilgodehavende for omkostninger som nevnt i første ledd, samt for eventuelle skatter, omsetningsavgifter og lignende.

For de tilfeller der handel ikke kommer i stand vil Foretaket ikke kreve godtgjørelse med mindre annet er særskilt avtalt.

18. Kontoføring i Euronext Securities Oslo¹¹ (ES-OSL) og depot

Med mindre det er inngått annen avtale, gjelder det som er fastsatt under for kontoføring i ES-OSL og oppbevaring/forvaltning i depot.

Hvor Foretaket skal opptre som Kundens Kontofører¹² Investor i ES-OSL, har Foretaket fullmakt til å foreta de registreringer på verdipapirkontoen¹³ som omfattes av Kundens instruksjoner, herunder overføre fra verdipapirkontoen omsettelige verdipapirer som omfattes av ordre inngitt til Foretaket om salg. Kunden er innforstått med at kjøpte eller tegnede omsettelige verdipapirer blir registrert på den aktuelle verdipapirkontoen, dersom ingen annen konto er oppgitt i ordren. Foretaket gis innsynsrett i Kundens beholdning på verdipapirkontoen.

Kunden er innforstått med at ES-OSL kan kontrollere opplysninger registrert på verdipapirkonto mot sentrale offentlige ID- og enhetsregistre og oppdatere verdipapirkontoen med slike opplysninger, samt at ES-OSL ikke kan holdes ansvarlig for følgene av manglende oppdatering av navneopplysninger.

Kunden er innforstått med at ES-OSL kan gi informasjon om Kundens bankkonto i verdipapirregisteret videre til utsteder eller dennes kontofører dersom dette er nødvendig for å foreta utbetaling eller utstedelse av bekreftelse for utbetaling i forbindelse med oppgjør.

ES-OSL skal sende Kunden Endringsmelding ved åpning av verdipapirkonto, og deretter ved enhver endring i registeret som kan ha betydning for Kundens rettigheter. Dersom Kunden ikke ønsker å motta Endringsmeldinger må Kunden meddele Foretaket om dette skriftlig.

Foretaket har rett til å belaste Kunden for gebyrer for føring av verdipapirkonto i henhold til Foretakets til enhver tid gjeldende prislister, publisert på Foretakets hjemmeside.

Foretaket skal på anmodning fra Kunden sørge for avslutning av verdipapirkonto. Dersom det er beholdning på verdipapirkontoen kan kontoen ikke avsluttes før Kunden har angitt en annen verdipapirkonto som instrumentene lovlig kan føres inn på og dette er gjort.

¹¹ Juridisk navn Verdipapirsentralen ASA (ofte forkortet VPS)

¹² Kontofører Investor har til oppgave å opprette verdipapirkonto for Kunden, foreta konto til konto transaksjoner, registre begrensede rettigheter samt ajourholde kontoopplysninger og disposisjonsrettigheter på verdipapirkontoen.

¹³ Der verdipapirkonto omtales vil dette kunne omfatte både Enkeltkonto og Forvalterkonto som omfattet i ES-OSL regelverket.

Foretaket kan av eget tiltak avslutte en verdipapirkonto etter varsel til Kunde dersom det ikke har vært registrert beholdning på kontoen de siste seks måneder.

Kunde som innehar Forvalterkonto skal straks varsle Foretaket dersom Kunden fratras eller tilbakeleverer sin tillatelse til å opptre som forvalter eller på annen måte ikke oppfyller kravet til å være forvalter etter lovgivningen.¹⁴

Kunden er videre innforstått med at Foretakets registreringer på verdipapirkontoen skjer i overensstemmelse med de bestemmelser som fremgår av lovgivningen for Verdipapirsentralen¹⁵ og ES-OSL's eget regelverk, samt annen relevant lovgivning og forskrifter. Nærmere informasjon for kontohavere finnes på ES-OSL hjemmesider¹⁶.

Foretaket kan inngå avtale med annen depotmottager om forvaltning eller depot for Kunden. Valg av slik depotmottager skjer etter Foretakets beste skjønn og Kunden anses for å ha akseptert valg av depotmottager med mindre annet fremgår av en særskilt forvaltnings- eller depotavtale med Foretaket. Foretaket påtar seg intet ansvar for slik depotmottagers eventuelle mislighold ved håndtering eller forvaltning av Kundens aktiva.

19. Fullmektiger (mellommenn), forvaltere og oppgjørsagenter

Dersom Kunden inngir ordre eller oppdrag som fullmektig, forvalter, oppgjørsagent eller liknende for tredjemann, er Kunden og den han opptre på vegne av eller for, bundet av Forretningsvilkårene. Kunden er solidarisk ansvarlig overfor Foretaket for denne tredjemanns forpliktelser i det omfang forpliktelsene er et resultat av Kundens ordre eller oppdrag.

Dersom Kunden benytter forvalter, oppgjørsbank eller andre mellommenn fordres det at dette reguleres i særskilt avtale. Bruk av slike mellommenn fritar ikke sluttkunden for dennes ansvar i henhold til Forretningsvilkårene.

20. Oppbevaring av kunders aktiva – klientkonti

Foretaket vil sikre at Kundens aktiva holdes atskilt fra Foretakets egne aktiva og så langt mulig beskyttes mot Foretakets øvrige kreditorer. Kunden vil eventuelt bli godskrevet renter på sine pengemidler etter Foretakets alminnelige betingelser. Dette gjelder imidlertid ikke dersom midlene står på en ikke-rentebærende konto.

Ved en feilutbetaling fra Foretaket til Kunden, har Foretaket rett til å belaste Kundens konto hos Foretaket med det feilutbetalte beløp. Med mindre annet er avtalt, vil midler som Foretaket oppbevarer på vegne av Kunden bli innsatt på Foretakets klientkonto i en kredittinstitusjon eller godkjent pengemarkedsfond etter skriftlig samtykke fra Kunden. Denne konto kan være samlekonto for midler Foretaket oppbevarer på vegne av flere kunder. Dersom kredittinstitusjonen går konkurs, vil kontoen være dekket av reglene om bankenes sikringsfond. For innskudd i kredittinstitusjoner som er medlem av den norske sikringsfondsordningen, vil en samlet kundekonto bli erstattet med et beløp på inntil kroner 2.000.000. Kundens dekningsrett vil i slike tilfeller bli tilsvarende redusert. Dersom innskudd skjer i en kredittinstitusjon som ikke er medlem av den norske sikringsfondsordningen, vil deknningen fremgå av reglene for sikringsordningen i det landet kredittinstitusjonen er medlem. Også i dette tilfellet vil dekningsretten kunne bli redusert.

Med mindre annet er avtalt, vil Kundens finansielle instrumenter bli oppbevart på følgende måte: Dersom de finansielle instrumentene er registrert i ES-OSL eller liknende verdipapirregister, vil disse bli overført til Kundens konto i dette register. Dersom det finansielle instrumentet ikke er registrert vil det bli oppbevart i depot hos Foretaket, bank eller annen depositar. Dersom Foretaket, register, bank eller annen depositar går konkurs vil Kundens finansielle instrumenter normalt være beskyttet ved separatistrett.

Foretaket påtar seg intet ansvar overfor Kunden for de aktiva som er overført til kundekontoer hos tredjepart (herunder samlekontoer), forutsatt at slik tredjepart er valgt i henhold til gjeldende rett og Foretaket ellers har oppfylt alminnelig krav til aktsomhet. Dette vil også gjelde dersom tredjepart blir insolvent eller går konkurs.

Dersom informasjon ikke er gitt på annen måte, vil Foretaket minst en gang årlig sende Kunden en oversikt over de aktiva Foretaket oppbevarer på vegne av Kunden. Dette gjelder ikke dersom slik informasjonen er inntatt i andre periodiske oversikter¹⁷. Foretaket kan ikke anvende finansielle instrumenter Foretaket oppbevarer på Kundens vegne med mindre annet er uttrykkelig avtalt.

21. Ansvar og ansvarsfritak

Foretaket påtar seg intet ansvar for oppgjør dersom Kunden ikke stiller til disposisjon for Foretaket de avtalte midler og/eller finansielle instrumenter på eller før oppgjørsdag. Foretaket er heller ikke ansvarlig dersom en uegnet eller uhenksom tjeneste ytes som følge av at Kunden har gitt Foretaket ufullstendige eller uriktige opplysninger, jf. punkt 5.

¹⁴ Verdipapirsentralloven, allmennaksjeloven og verdipapirfondforskriften

¹⁵ Verdipapirsentralloven

¹⁶ ES-OSL's regelverk og «Veiledning for kontohavere» finnes her: www.euronext.com

¹⁷ Gjelder ikke kredittinstitusjon

Foretaket påtar seg intet ansvar for indirekte skade eller tap som påføres Kunden som følge av at Kundens avtale(r) med tredjemann helt eller delvis faller bort eller ikke blir riktig oppfylt.

Foretaket eller dets ansatte er for øvrig ikke ansvarlig for Kundens tap så lenge Foretaket eller dets ansatte ved rådgivning eller gjennomføring av ordre eller oppdrag har oppfylt alminnelige krav til aktsomhet. For de tilfeller der Foretaket har benyttet kredittinstitusjoner, verdipapirforetak, oppgjørssentraler, forvaltere eller andre tilsvarende norske eller utenlandske medhjelpere, vil Foretaket eller dets ansatte kun være ansvarlig for disse medhjelperes handlinger eller unnlaterelser dersom Foretaket ikke har oppfylt alminnelige krav til aktsomhet ved utvelgelsen av sine medhjelpere. Dersom medhjelpere som nevnt i forrige punktum er benyttet etter ordre eller krav fra Kunden påtar Foretaket seg intet ansvar for feil eller mislighold fra disse.

Foretaket er uansett ikke ansvarlig for skade eller tap som skyldes hindring eller andre forhold utenfor Foretakets kontroll, herunder strømbrydd, feil eller brudd i elektroniske databehandlingssystemer eller telenett med videre, brann, vannskade, streik, lovendringer, myndighetenes pålegg eller lignende omstendigheter.

Når handel er utført på en norsk eller utenlandsk utførelsesplass etter ordre eller krav fra Kunden, vil Foretaket ikke være ansvarlig for feil eller mislighold begått av denne utførelsesplassen eller eventuell tilknyttet oppgjørssentral. Kunden anses herved innforstått med at den enkelte utførelsesplass eller den enkelte oppgjørssentral kan ha fastsatt egne regler for regulering av sitt ansvar overfor medlemmer av den utførelsesplass eller oppgjørssentralen, kunder med videre med større eller mindre grad av ansvarsfraskrivelser.

Foretaket er ikke ansvarlig for de tilfeller der forsinkelse eller uteblivelse skyldes at penge- eller verdipapiroppgjøret er suspendert eller opphørt som følge av forhold utenfor Foretakets kontroll.

Omfanget av Foretakets ansvar for økonomiske tap i forbindelse med virksomheten som nevnt i punkt 18 er regulert av Verdipapirsentralloven. Foretaket påtar seg intet ansvar for feil begått av ES-OSL eller tap som har oppstått som følge av forhold hos ES-OSL.

Begrensninger i Foretakets ansvar utover det som er angitt over, kan følge av særskilt avtale med Kunden.

Dersom regelverk eller offentlige myndigheter pålegger Kunden å være registrert med Legal Entity Identifier (LEI) er det Kundens ansvar å anskaffe og opprettholde denne. Kunden skal holde Foretaket skadesløs for eventuelle tap, krav og kostnader som Foretaket blir påført som følge av at plikten til å anskaffe og opprettholde LEI ikke overholdes.

22. Tilbakeholdelse av skatter med videre

Ved handel i utlandet kan Foretaket i henhold til lov, forskrift eller skatteavtale være pålagt å holde tilbake beløp tilsvarende ulike former for skatter eller avgifter. Det samme kan gjelde for handel i Norge på vegne av utenlandske kunder.

Der slik tilbakeholdelse skal skje, kan Foretaket foreta en foreløpig beregning av det aktuelle beløp og holde dette beløpet tilbake. Når endelig beregning foreligger fra kompetent myndighet, skal eventuelt for mye tilbakeholdt skatt utbetales Kunden så snart som mulig. Det vil være Kunden som har plikt til å fremskaffe den nødvendige dokumentasjon for dette og for at dokumentasjonen er korrekt.

Ved handel i utenlandske markeder, herunder via utenlandske mellommenn, kan det også forekomme at beløpet Foretaket mottar ved gjennomføring av salg/innløsning på vegne av kunden er fratrukket skatter eller avgifter. Der Foretaket ved handel i utenlandske markeder, herunder via utenlandske mellommenn, mottar oppgjør for salg/innløsning fratrukket skatter eller avgifter, er det kun dette nettobeløpet Foretaket plikter å overføre til kunden.

Dersom Foretaket ikke mottar rettidig oppgjør fra fondsleverandøren i henhold til inngitt ordre om salg/innløsning av verdipapirfondsandeler, eller mottatt oppgjør er betinget og kan tilbakekalles plikter Foretaket ikke å utbetale det aktuelle beløp til Kunden før oppgjør er mottatt fra fondsleverandøren eller fondsleverandør har bekreftet at oppgjøret er endelig og ugjenkallelig. Dersom Foretaket likevel har foretatt utbetaling til Kunden før oppgjør er mottatt fra fondsleverandøren, eller dersom Foretaket utbetaler til Kunden før det er bekreftet at mottatt betaling fra fondsleverandør er endelig og det i ettertid fremmes krav fra fondsleverandøren til Foretaket om tilbakebetaling av utbetalt beløp, er Kunden pliktig å tilbakebetale mottatt beløp til Foretaket ved påkrav. For de tilfeller hvor Kundens verdipapirfondsandeler er registrert gjennom flere lag av Nominees, og hvor Foretaket opptre som underliggende Nominee, gjelder dette pkt. 22 siste avsnitt tilsvarende for manglende rettidig betaling eller krav om tilbakebetaling fra annen Nominee i kjeden.

23. Avslutning av forretningsforholdet

Handler eller transaksjoner som ligger til oppgjør ved avslutning av forretningsforholdet skal avsluttes og gjennomføres så snart som mulig. Ved avslutning av forretningsforholdet skal Foretaket gjennomføre et sluttoppgjør der Foretaket er berettiget til å motregne i Kundens tilgodehavende for Foretakets tilgodehavende herunder for kurtasje, skatter, avgifter, renter med videre.

24. Sikkerhetsstillelse

Foretaket er medlem av Verdipapirforetakenes sikringsfond i samsvar med gjeldende lovgivning.

Sikringsfondet skal gi dekning for krav som skyldes dets medlemmers manglende evne til å tilbakebetale penger eller levere tilbake finansielle instrumenter som oppbevares, administreres og forvaltes av medlemmene i forbindelse med utøvelse av investeringstjenester og/eller visse tilleggstjenester. Dekning ytes med inntil kroner 200.000 per kunde.

Sikkerheten dekker ikke krav som stammer fra transaksjoner omfattet av rettskraftig straffedom om hvitvasking av penger eller kunder som har ansvar for eller har dratt fordel av forhold som vedrører Foretaket, når slike forhold har forårsaket Foretakets økonomiske vanskeligheter eller bidratt til en forverring av Foretakets økonomiske situasjon. Sikkerheten dekker heller ikke krav fra finansinstitusjoner, kredittinstitusjoner, forsikringsselskaper verdipapirforetak, verdipapirfond og andre foretak for kollektiv forvaltning, pensjonskasser og pensjonsfond, samt fra eventuelle konsernselskaper til Foretaket.

25. Tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering

Foretaket er underlagt lov om tiltak mot hvitvasking og terrorfinansiering (hvitvaskingsloven) med tilhørende forskrift. Lovens formål er å forebygge og avdekke hvitvasking og terrorfinansiering, og Foretaket er etter loven ilagt en del plikter. Foretaket er pliktig å utføre kundetiltak ved opprettelse av kundeforholdet og foreta løpende oppfølging av Kunden underveis i kundeforholdet. Som ledd i utføring av kundetiltak må Foretaket innhente og bekrefte opplysninger fra Kunden, blant annet innhenting av personalia, beskrivelse av Kundens virksomhet, bekreftelse av Kundens identitet, dokumentasjon av eventuelle fullmaktsforhold, opplysninger om reell rettighetshaver og/eller politisk eksponert person, opplysninger om kundeforholdets formål og art, samt opplysninger om formuens og midlenes opprinnelse.

Kunden er forpliktet til å gi opplysninger i tråd med hvitvaskingsregelverket, slik at Foretaket kan oppfylle sine plikter i henhold til hvitvaskingsloven, slik den til enhver tid gjelder.

Kunden anses å være kjent med og aksepterer at Foretaket er forpliktet til en løpende oppfølging av kundeforholdet ved blant annet å overvåke at transaksjoner som utføres i kundeforholdet, er i samsvar med de innhentede opplysninger om Kunden, Kundens virksomhet og risikoprofil, midlenes opprinnelse og kundeforholdets formål og tilsluttede art. Videre er kundene kjent med og aksepterer at Foretaket er forpliktet til løpende gjennom kundeforholdet å be Kunden om slike opplysninger som er nødvendige for at Foretaket skal etterleve sine forpliktelser etter den nevnte lovgivning.

Dersom Kunden ikke gir de opplysninger som Foretaket er forpliktet til å innhente, kan Foretaket avvike kundeforholdet.

Kunden er kjent med at Foretaket er eller kan være forpliktet til å gi offentlige myndigheter alle relevante opplysninger knyttet til kundeforholdet eller enkelttransaksjoner. Dette kan skje uten at Kunden opplyses om at slike opplysninger er gitt.

26. Opplysningsplikt overfor myndigheter, klageorgan og andre

Foretaket vil uavhengig av lovbestemt taushetsplikt gi informasjon om Kunden, Kundens transaksjoner, innestående på klientkonto og annet til de myndighetsorganer som måtte kreve dette i medhold av gjeldende rett.

Kunden anses å ha samtykket i at opplysninger som er undergitt taushetsplikt også kan gis til dem som måtte kreve dette i medhold av lov, forskrift eller andre regler fastsatt for disse organer. Likeledes anses Kunden å ha samtykket i at slike opplysninger kan meddeles Finansklagenemnda der dette er påkrevet for behandlingen av klagesaker.

27. Tolkning

I tilfelle motstrid med lovgivning som kan fravikes ved avtale skal Forretningsvilkårene ha forrang.

I tilfelle der det henvises til lovgivning, andre regler eller disse vilkår skal dette forstås slik disse lover, regler og vilkår til enhver tid gjelder.

28. Kundeklager

Kunden kan inngi klage til Foretaket. Det bør klart fremgå at det dreier seg om en klage. Foretakets retningslinjer for behandling av kundeklager er tilgjengelige på Foretakets hjemmeside.

Dersom klagen gjelder forhold i knyttet til registreringsvirksomheten i ES-OSL og Foretaket er kontofører for Kunden, kan klagen fremsettes overfor ES-OSL eller Foretaket. For klager som rettes mot ES-OSL gjelder klagereglene til ES-OSL. Ved klager til Foretaket kan Foretaket oversende klagen til ES-OSL for uttalelse. Dersom klagen gjelder spørsmål av prinsipiell karakter, skal klagen alltid forelegges for ES-OSL før endelig beslutning fattes. Foretaket skal sende melding om mottatt klage til alle med rettigheter i de finansielle instrumentene klagen gjelder dersom klagen kan ha betydning for vedkommende sine rettigheter.

Dersom Kunden ikke er tilfreds med klagebehandlingen hos Foretaket, kan Kunden bringe klagen inn for Finansklagenemnda dersom Finansklagenemnda behandler denne type klage. Foretaket kan gi nærmere informasjon om klagebehandlingen for de enkelte produkter.

Utenlandske kunder, herunder nordmenn hjemmehørende i utlandet, som kan påberope seg lover eller regler som gir beskyttelse mot rettsforfølgelse fra Foretaket i relasjon til sine forpliktelser overfor Foretaket, fraskriver seg denne rett så langt dette ikke er i direkte strid med de aktuelle lover eller regler.

29. Verneting, lovvalg og tvisteløsning

Tvister i forholdet mellom Kunden og Foretaket, herunder tvister som står i forbindelse med Forretningsvilkårene skal løses etter norsk rett med Oslo tingrett som (ikke-eksklusivt) verneting. Kunder med utenlandsk verneting fraskriver seg enhver eventuell rett til å motsette seg at søksmål som har tilknytning til disse forretningsvilkår fremmes for Oslo tingrett. Kunder med verneting i utlandet kan, uavhengig av overnevnte, saksøkes av Foretaket ved slikt verneting dersom Foretaket ønsker dette.

30. Behandling av personopplysninger

Foretaket ved daglig leder er behandlingsansvarlig for personopplysninger.

Personopplysninger vil bli behandlet i samsvar med gjeldende lover og forskrifter. Formålet med behandlingen av personopplysninger er gjennomføring av de avtaler som inngås mellom Foretaket og Kunden, administrasjon, fakturering/oppgjør samt markedsføring av investeringsprodukter og -tjenester.

Personopplysninger kan ved lovbestemt opplysningsplikt bli utlevert til offentlige myndigheter og andre som har nødvendig hjemmel i lov eller forskrift.

Kunden kan be om informasjon om hvilken behandling Foretaket foretar, og hvilke opplysninger som er registrert. Kunden kan kreve retting av uriktige eller mangelfulle opplysninger, samt kreve sletting av opplysninger når formålet med behandlingen er gjennomført og opplysningene ikke kan brukes/arkiveres til annet formål.

For øvrig vises det til SpareBank 1 sin personverninformasjon på www.sparebank1.no.

31. Forholdet mellom Foretaket og Kunden – utkontraktering

I samsvar med verdipapirhandelloven med forskrift, som regulerer vilkårene for og saksbehandlingen ved slik utkontraktering, har Foretaket inngått avtaler om utkontraktering av deler av sin virksomhet til eksterne oppdragstakere, samt oppdragstakere innenfor samme konsern og/eller innenfor SpareBank 1-alliansen. Utkontrakteringen innebærer at det gjennomføres en arbeidsdeling mellom Foretaket og nevnte oppdragstakere, som sikrer at den kapasitet og kompetanse de ulike virksomhetene besitter kan og blir utnyttet på best mulig måte.